

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA
A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

**Skupina
študijných odborov**

75 PEDAGOGICKÉ VEDY

STUPEŇ VZDELANIA:

VYŠŠIE ODBORNÉ VZDELANIE

OBSAH

1	CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU	3
1.1	Základné údaje	3
1.2	Zdravotné požiadavky na uchádzača	4
2	PROFIL ABSOLVENTA	4
2.1	Celková charakteristika absolventa	4
2.2	Kľúčové kompetencie	5
2.3	Odborné kompetencie	5
3	RÁMCOVÉ UČEBNÉ PLÁNY	6
3.1	Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q)	6
3.2	Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q)	6
4	VZDELÁVACIE OBLASTI	7
4.1	Teoretické vyučovanie	7
4.2	Praktické vyučovanie	8
4.3	Vzdelávacie štandardy špecifické pre študijné odbory	8
	Špeciálna pedagogika.....	8
5	ORGANIZÁCIA VÝCHOVY A VZDELÁVANIA V EXTERNEJ FORME ŠTÚDIA.....	12
5.1	RÁMCOVÉ UČEBNÉ PLÁNY – externá forma štúdia	12
5.1.1	Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – večerné vzdelávanie	12
5.1.2	Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – večerné vzdelávanie.....	13
5.1.3	Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – diaľkové vzdelávanie.....	14
5.1.4	Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – diaľkové vzdelávanie	14

1 CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

1.1 Základné údaje

Vyššie odborné vzdelanie – dvojročné pomaturitné špecializačné štúdium

Dĺžka štúdia:	2 roky
Forma výchovy a vzdelávania:	denné pomaturitné špecializačné štúdium
Poskytnutý stupeň vzdelania:	vyššie odborné vzdelanie
Úroveň SKKR/EKR¹	5
Vyučovací jazyk:	slovenský jazyk/jazyk národnostnej menšiny
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	pre štúdium v študijnom odbore 7518 Q špeciálna pedagogika je potrebné predchádzajúce absolvovanie jedného z nasledovných študijných odborov: 7640 6 učiteľstvo pre materské školy 7641 6 vychovávateľstvo 7644 6 pedagogická škola 7646 6 vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť 7646 M vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť 7649 6 učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo 7649 M učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo 7661 6 sociálno-výchovný pracovník 7661 M sociálno-výchovný pracovník, sociálno-výchovná pracovníčka 7670 M pedagogický asistent
Spôsob ukončenia štúdia:	absolventská skúška
Doklad o získanom stupni vzdelania	vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom s právom používať titul „diplomovaný špecialista“ so skratkou „DiS“
Doklad o získanej kvalifikácii:	vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	po absolvovaní vzdelávacieho programu sa absolventi uplatnia v profesiách a pracovných pozíciách v oblasti školstva, sociálnej starostlivosti (subjekty štátnej správy, samosprávy miest a obcí, VÚC), v treťom sektore – práca na úseku sociálnych vecí, edukácie.
Možnosti ďalšieho štúdia:	študijné programy prvého stupňa vysokoškolského štúdia alebo ďalšie vzdelávacie programy zamerané na rozšírenie kvalifikácie, jej zmenu alebo zvýšenie.

¹ Úroveň Slovenského kvalifikačného rámca/Európskeho kvalifikačného rámca (EQF)

1.2 Zdravotné požiadavky na uchádzača

Uchádzač so zdravotným znevýhodnením pripojí k prihláške na vzdelávanie vyjadrenie lekára so špecializáciou všeobecné lekárstvo o zdravotnej spôsobilosti študovať zvolený odbor vzdelávania.

K prihláške na vzdelávanie pripojí vyjadrenie zariadenia poradenstva a prevencie, ktoré obsahuje návrh podporného opatrenia, ak chce uchádzač požiadať o vykonanie prijímacej skúšky podľa upravených podmienok.

2 PROFIL ABSOLVENTA

2.1 Celková charakteristika absolventa

Absolventi skupiny študijných odborov 75 Pedagogické vedy sú kvalifikovaní pracovníci so širokým odborným profilom, schopní samostatne vykonávať odborné činnosti vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach, zariadeniach sociálnych služieb, vo verejnej správe, v organizáciách tretieho sektora, pre ktoré je podmienkou ukončené vyššie odborné vzdelanie. Pripravujú absolventov na edukačnú prácu s deťmi/žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Táto práca si vyžaduje vysokú odbornú prípravu, dosiahnutie určitého veku, osobnej zrelosti, skúseností a osvojenie si etických postojov potrebných pre výkon pomáhajúcej profesie.

V študijnom odbore dominuje v štátnom vzdelávacom programe rozvoj spôsobilostí ako sú akceptácia, analýza, racionálne a citovo samostatné a tímové riešenie rozličných špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb detí s postihnutím, narušením. Je zameraný na poznanie a rešpektovanie individuálnych potrieb detí, spoluprácu s rodičmi, odborníkmi z oblasti zdravotníctva, sociálnej práce, samosprávy, záujmových organizácií a združení.

Náročnosť profesie vyžaduje široký všeobecný rozhľad, rozsiahle odborné vedomosti a spôsobilosti a kladie vysoké nároky na osobnostný rozvoj. Absolventi vedia definovať základné pedagogické a psychologické zákonitosti a vedia ich aplikovať pri riešení praktických odborných problémov. Zoznamujú sa so základnou problematikou niektorých lekárskeho odborov, ktoré súvisia s rozvojom vedomostí, zručností a praktických návykov potrebných pre zvládnutie výchovno-vzdelávacieho procesu. Rešpektujú ľudské práva a slobodu jednotlivcov i skupín a zodpovedne využívajú získané informácie. Sú schopní aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti v praxi, projektovať, organizovať, realizovať aktivity, vyhodnocovať prácu svoju i svojich kolegov. Dôležitou súčasťou profilu absolventa sú jeho vedomosti a spôsobilosti z oblasti hygieny a bezpečnosti práce, starostlivosti o zdravie a jeho ochranu, tvorby a ochrany životného prostredia, vrátane starostlivosti o kultúru práce a pracovné prostredie.

V príprave absolventa sa kladie dôraz na praktickú stránku výučby s cieľom adaptácie absolventa na meniace sa podmienky spoločenskej reality v oblasti ekonomickej a sociálnej.

Významnou súčasťou profilu absolventa sú jeho presvedčenia a postoje, angažovaný a udomielý vzťah k človeku a jeho sociálnym situáciám a dodržiavanie etických kódexov pedagogického pracovníka. V správaní absolventov tejto skupiny odborov dominuje tolerancia, empatia, asertivita a prosociálne správanie.

Sú pripravení pracovať tvorivo samostatne i v tíme, v praktickej i teoretickej činnosti, sú komunikatívne zruční v nadväzovaní a sprostredkovaní kontaktov, majú kultivované vystupovanie a prejavy. Vyznačujú sa vysokým stupňom sebaregulácie a sebakontroly, schopnosťou spolupráce. Majú predpoklady na ďalší odborný, profesionálny i osobnostný rozvoj, inováciu práce i prehĺbovanie vedomostí a zručností. Sú naklonení a otvorení novým trendom a metódam v danej profesii.

Absolventi danej skupiny študijných odborov majú predpoklady konať cieľavedome, rozvážne a rozhodne v súlade s právnymi predpismi spoločnosti, zásadami vlastenectva, humanizmu a demokracie. Predpokladá sa ich schopnosť samostatného ďalšieho rozvoja a štúdia odboru na základe získaných vedomostí vo všeobecno-vzdelávacích i odborných predmetoch.

Po absolvovaní vzdelávacieho programu absolvent disponuje týmito kompetenciami:

2.2 Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie sú uvedené v Štátnom vzdelávacom programe pre skupinu študijných a učebných odborov 75 Pedagogické vedy – všeobecná časť kapitola 2.2.

2.3 Odborné kompetencie

a) Požadované vedomosti a zručnosti

Požiadavky na odborné vedomosti a odborné zručnosti sú uvedené na s. 8 – 11.

b) Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti

Absolvent sa vyznačuje:

- schopnosťou samostatne myslieť a iniciatívne riešiť konflikty,
- empatiou, toleranciou a trpezlivosťou,
- schopnosťou pracovať v tíme,
- komunikatívnosťou, priateľskosťou,
- vytrvalosťou, flexibilitou, kreativitou,
- spoľahlivosťou, presnosťou,
- emocionálnou stabilitou,
- primeraným sebahodnotením, sebadisciplínou,
- diskretnosťou a zodpovednosťou,
- iniciatívnosťou, adaptabilitou, rozhodnosťou.

3 RÁMCOVÉ UČEBNÉ PLÁNY

3.1 Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q)

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ² za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	58	1856
Disponibilné hodiny	8	256
SPOLU	66	2112

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov	Počet týždenných vyučovacích hodín za celé štúdium		
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	58		
	Teoretické vyučovanie	Praktické vyučovanie	Spolu
	30	28	58
Teoretické predmety ^{a)}	30	18 ^{b)}	48
Odborná prax ^{d)}	–	10	10
Disponibilné hodiny ^{e)}	8		
SPOLU	66		

3.2 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q)

- Súčasťou teoretických predmetov je odborný cudzí jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, taliansky (s minimálnou dotáciou 6 hodín v týždni za celé štúdium). Podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Ak škola nevyučuje cudzí jazyk, ktorý absolvoval žiak v predchádzajúcom štúdiu výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov pre predchádzajúce štúdium.
- Predmety sa vyučujú formou praktických cvičení.
- Na cirkevných školách môže byť súčasťou vzdelávania predmet náboženstvo (podľa konfesie).
- Na odbornej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Súčasťou predmetu odborná prax je prax organizovaná súvisle, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v 1. a 2. ročníku štúdia v rozsahu 20 pracovných dní v danom ročníku, 6 hodín denne.
- Disponibilné hodiny škola použije pri dopracovaní školského vzdelávacieho programu. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie.

² Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

cie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade.

- f) Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou a radou školy rozhodne, ktoré predmety v rámci teoretického vyučovania a praktického vyučovania možno spájať do viachodinových celkov.
- g) Stredné odborné školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením plnia rovnaké ciele ako ostatné stredné odborné školy podľa školského zákona. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením v takom rozsahu, aby jeho konečné výsledky zodpovedali profilu absolventa. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie ap.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.
- h) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je za celé štúdium minimálne 66 hodín, maximálne 70 hodín. Výučba sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva ap. a v poslednom ročníku na absolvovanie absolventskej skúšky.
- i) Rámcový učebný plán sa vzťahuje aj na školy a triedy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny.

4 VZDELÁVACIE OBLASTI

Odborné vzdelávanie vedie žiakov k zvládnutiu základných úloh profesie, na ktorú sa pripravujú. Základným cieľom je osvojiť si vedomosti a spôsobilosti potrebné pre zvládnutie celého okruhu učiva. Žiaci získavajú, upevňujú a prehľbujú si vedomosti, zručnosti a návyky predpísané na zvládnutie budúceho povolania. Pri práci dodržiavajú zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hygieny práce a protipožiarnej ochrany. Absolventi škôl vstupujúci do praxe by mali byť vybavení kvalitnými základmi odborného cudzieho jazyka, aby sa mohli uchádzať o prácu v rámci Európskej únie.

Odborné vzdelávanie v skupine odborov 75 Pedagogické vedy v štátnom vzdelávacom programe predstavuje súbor základných odborných informácií – súhrn principiálnych vedomostí a zručností uvedených v profile absolventa nevyhnutných pre kvalifikované vykonávanie základných odborných činností.

Prehľad vzdelávacích oblastí:

- 1) Teoretické vyučovanie
- 2) Praktické vyučovanie

4.1 Teoretické vyučovanie

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Cieľ je zameraný na rozšírenie pojmov z pedagogických, psychologických, sociologických vied. Učivo pôsobí na rozvoj osobnosti žiaka (spôsobilosti nevyhnutné na sebaopo-

znanie, sebaučenie, sebarozvoj), sprostredkúva mu vedomosti o rôznych skupinách detí/žiacov o možnostiach práce s nimi a to v úzkej spolupráci s kolegami a ďalšími odborníkmi. Osvojuje si základy úspešnej komunikácie, empatie a asertivity a základy etiky profesie.

Obsah vzdelávania nadväzuje na poznatky získané v predchádzajúcom štúdiu, dôraz je kladený najmä na výchovno-vzdelávací proces detí/žiacov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, hygienu, starostlivosť o zdravie, poznanie chorôb a ich prevenciu, na úrazy a ich prevenciu a poskytnutie prvej pomoci. V obsahu sa kontinuálne prelínajú aj prvky environmentálnej výchovy a vzdelávania.

Žiak si osvojuje základné legislatívne normy z odboru, pozná organizáciu a systém riadenia, ako aj ciele politiky štátu v odbore.

Výučba cudzieho jazyka je zameraná na rozvíjanie dosiahnutých jazykových schopností a zručností. Na splnenie komunikačných úloh žiaci musia zapájať do komunikačných jazykových činností a ovládať komunikačné stratégie. Stratégie sú prostriedkom, ktorý žiak používa na aktivovanie zručností a procedúr, aby splnil požiadavky komunikácie v danom kontexte.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

4.2 Praktické vyučovanie

Charakteristika vzdelávacej oblasti

V prakticky orientovaných činnostiach žiak uplatňuje nadobudnuté vedomosti, zručnosti, spôsobilosti najmä z pedagogických, psychologických, sociologických disciplín ako aj z ostatných odborných predmetov. Dôležitou súčasťou odbornej prípravy je utváranie odborných postojov a názorov, vzťahu žiakov k odboru štúdia, k plneniu pracovných povinností a pocitu zodpovednosti za zverené osoby, hodnoty a výsledky svojej činnosti.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

4.3 Vzdelávacie štandardy špecifické pre študijné odbory

<p style="text-align: center;">ŠTUDIJNÝ ODBOR ŠPECIÁLNA PEDAGOGIKA</p> <p>Vzdelávací program študijného odboru umožňuje nadobudnutie kompetencií, ktoré sú potrebné pre výkon praktických činností v edukácii detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Ide o kompetencie, ktoré sú zamerané na plánovanie, prípravu, organizáciu, realizáciu a hodnotenie edukačnej práce. Široké profilovanie absolventov so zameraním na kľúčové a odborné kompetencie umožňuje ich prípravu na komplexné riešenie odborných problémov, ich pohotovú adaptabilitu a prispôsobenie sa pre prácu v nových podmienkach, pre uplatňovanie nových koncepcií, metód, foriem, postupov, činností. Absolvent sa uplatní ako kvalifikovaný pedagogický zamestnanec v školách a školských zariadeniach pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.</p>
<p style="text-align: center;">TEORETICKÉ VYUČOVANIE</p>

Výkonové štandardy

Absolvent má:

- definovať a vysvetliť základné pojmy zo sociálnej pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, liečebnej pedagogiky,
- definovať a vysvetliť základné pojmy z vývinovej psychológie, sociálnej psychológie, psychopatológie, patopsychológie a psychohygieny,
- opísať metódy zvládania náročných životných situácií, rizík povolania a zásady duševnej hygieny,
- uviesť príklady metód a techník sebapoznania, sebahodnotenia, sebaregulácie, sebahygieny,
- definovať pojmy zdravie, choroba,
- vysvetliť príčiny a prejavy porúch a chorôb,
- uviesť etické princípy profesie, hodnoty, ktoré sú základom práce,
- vysvetliť ľudské práva a základné právne normy odboru,
- vybrať príklady metód a techník hodnotenia vlastnej práce a práce iných,
- opísať efektívne spôsoby riadenia organizácie a vedenia ľudí,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov so zdravotným znevýhodnením, so zdravotným postihnutím, chorých alebo zdravotne oslabených, s ochorením, ktoré je dlhodobého charakteru,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov s vývinovými poruchami, s poruchami správania,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov s mentálnym postihnutím,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov sluchovým postihnutím, zrakovým postihnutím, telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami alebo s viacnásobným postihnutím,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov s vývinovými poruchami, s poruchami aktivity a pozornosti, s vývinovými poruchami učenia,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov s poruchami správania, s narušením funkcií v oblasti emocionálnej alebo sociálnej,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov zo sociálne znevýhodneného prostredia, žijúcich v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností, nepodporuje ich socializáciu a neposkytuje im dostatok primeraných podnetov pre rozvoj ich osobnosti,
- opísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov detí s nadaním,
- opísať, vysvetliť, poznať základnú diagnostiku a analyzovať príčiny u detí a žiacov so zdravotným postihnutím,
- opísať prehľad zariadení pre detí a žiacov so zdravotným postihnutím,
- opísať psychické poruchy a odchýlky, uviesť činitele ich vzniku a vývinu,
- opísať základy neurológie a psychiatrie,
- vysvetliť princípy a mechanizmus organizácie inkluzívneho vzdelávania detí a žiacov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- vysvetliť sociálne dôsledky postihnutia a poznať možnosti spoločenského uplatnenia jednotlivcov s postihnutím,
- opísať a vysvetliť ciele, obsah, metódy, formy, prostriedky hudobnej výchovy, telesnej výchovy, pracovnej výchovy, výtvarnej výchovy a ich špeciálne terapeutické formy (muzikoterapiu, liečebnú telesnú výchovu, arteterapiu, ergoterapiu) aplikované pre postihnuté a narušené deti/žiacov s diferencovanými, individuálnymi edukačnými potrebami,
- pomenovať príslušnú základnú dokumentáciu, diagnostickú a intervenčnú dokumentáciu a uviesť príklady jej použitia,
- opísať a charakterizovať kompenzačné pomôcky a špeciálnu didaktickú techniku a ďalšie výučbové prostriedky,
- opísať sústavu špeciálno-pedagogickej starostlivosti na Slovensku,
- používať zvukové a grafické prostriedky cudzieho jazyka,
- aplikovať slovnú zásobu v rozsahu vymedzených odborných tém,
- používať vybrané morfológické a syntaktické javy, vybrané javy z oblasti štylistiky,
- používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch s komunikatívnym zámerom,

- vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych, najmä odborných termínov, používať kompenzačné vyjadrovanie,
- pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým, odbornej terminológie, elektronickým) a využívať iné jazykové príručky a informačné zdroje.

Obsahové štandardy

Vedy o človeku a spoločnosti

Osvojenie, rozšírenie odbornej terminológie vied o človeku, používanie vo verbálnej i neverbálnej komunikácii s odbornou a laickou verejnosťou. Základy edukačných, psychologických a sociologických vied. Dieťa/žiak z hľadiska psychických procesov, stavov, štruktúry osobnosti, v kontexte postihnutia a zdravotného oslabenia. Zásady duševnej hygieny, zvládanie náročnosti a stresov profesie. Rozvíjanie osobnosti, metódy a techniky sebapoznania, sebahodnotenia, sebaregulácie, seba výchovy, hodnotenia vlastnej práce a práce iných.

Edukačný proces

Metódy, formy, prostriedky edukácie detí/žakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Princípy inkluzívneho vzdelávania. Podporné opatrenia. Edukácia detí/žakov so zdravotným znevýhodnením. Možnosti a obmedzenia edukácie vzhľadom na druh a stupeň postihnutia. Kompenzačné pomôcky a špeciálna didaktická technika a ďalšie výučbové prostriedky používané v edukačnom procese pri jednotlivých postihnutiach. Výchovno-vzdelávacie programy pre deti/žakov so zdravotným znevýhodnením. Osobitosti edukácie detí/žakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Edukácia detí/žakov s nadaním. Školy pre deti/žakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Špeciálne výchovné zariadenia.

Právo a etika

Základné ľudské práva, dokumenty o ľudských právach, ich aplikácia v odbore. Ľudské práva a ďalšie právne normy viažuce sa k profesii (Dohovor o právach dieťaťa, Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, Zákon o ochrane osobných údajov). Rešpektovanie a dodržiavanie etických princípov profesie (etický kódex pedagogického zamestnanca).

Starostlivosť o človeka a prvá pomoc

Základný prehľad v zdravotníckych disciplínach, klasifikácii chorôb. Základy hygieny a epidemiológie. Posúdenie sociálnych problémov, ktoré vyvolávajú zdravotné ťažkosti a sociálnych faktorov, ktoré napomáhajú vzniku choroby. Význam členenia porúch zdravotného stavu pre prax. Diagnostika chorôb a jej sociálny dopad. Organizácia slovenského zdravotníctva, systém organizácie práce v zdravotníckych inštitúciách. Zdravotná výchova obyvateľstva. Príčiny úrazov a ich následky v jednotlivých vekových kategóriách. Povinné vybavenie lekárnice a jeho použitie v prípade konkrétneho úrazu.

Cudzí jazyk v odbore

Odborné témy vychádzajúce z obsahu odborných predmetov. V rámci výučby je potrebné zamerať sa na témy z oblasti vied o človeku, spoločnosti, edukačných činností s postihnutými deťmi a mládežou, starostlivosti o zdravie, etiky edukačnej práce, ľudských práv.

Ústny prejav – rozvíjanie schopnosti komunikovať – tvoriť pokyny, informácie, oslovenie publika (prednášky, komentáre, prezentácie). Žiak dokáže vytvoriť jasný opis a vyjadriť sa zrozumiteľne na témy, ktoré majú vzťah k predmetu jeho záujmu, dokáže myšlienky rozviesť, doplniť ich o argumenty, používať jazyk plynulo v širokom rozsahu všeobecných, profesijných tém.

Písomný prejav – tvorba písaného textu (vyplňanie formulárov, dotazníkov, písanie správ, tvorivý písomný prejav). Žiak dokáže napísať jasný a podrobný text na témy vzťahujúce sa na jeho oblasť záujmu, pričom spracúva informácie z rôznych zdrojov.

Počúvanie – žiak prijíma a spracúva hovorový vstup, ktorý pochádza od iného hovoriaceho (informácie, pokyny, počúvanie médií, nahrávok, počúvanie v úlohe člena publika). Žiak počúva preto, aby porozumel jadru veci, zachytil špecifické informácie, porozumel detailom a pochopil naznačené súvislosti na známe aj neznáme témy, s ktorými sa stretáva v pracovnom živote vrátane odborných diskusií daného odboru.

Čítanie – žiak v pozícii čitateľa spracúva ako vstup písané texty (čítanie na získanie všeobecnej informácie, čítanie pre zábavu). Snaží sa pochopiť jadro veci, získať konkrétne informácie, porozumieť a pochopiť naznačené významy daného textu. Dokáže vyhľadať informácie zo špecializovaných zdrojov vo svojom odbore.

PRAKTICKÉ VYUČOVANIE

Výkonové štandardy

Absolvent má:

- plánovať, organizovať, realizovať a vyhodnocovať konkrétne postupy práce,
- plánovať, organizovať, realizovať a vyhodnocovať edukačné aktivity detí/žiacov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- uplatňovať obsah, metódy, formy, prostriedky edukačnej práce detí/žiacov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami s prihliadnutím na ich osobitosti a obmedzenia dané postihnutím,
- aplikovať v sústave špeciálno-pedagogickej starostlivosti poznatky z pomocných a hraničných vied špeciálnej pedagogiky,
- aplikovať špeciálno-pedagogickú diagnostiku ako základný predpoklad úspešnosti edukačnej práce v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach pre deti/žiacov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- uplatňovať špeciálne terapie,
- komunikovať s deťmi/žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- analyzovať a hodnotiť správanie dieťaťa/žiaka,
- spolupracovať odborníkmi z edukačných, poradenských, zdravotníckych, sociálnych zariadení a s rodičmi,
- analyzovať nadobudnuté poznatky a aplikovať ich v praxi,
- analyzovať a hodnotiť činnosť svoju i kolegov,
- samostatne a tvorivo pracovať,
- samostatne a aktívne riešiť každodenné pracovné situácie,
- tvoriť projekty,
- pozorovať a interpretovať správanie dieťaťa/žiaka,
- uplatňovať poznatky z psychohygieny, metódy a techniky sebapoznania, sebaregulácie, seba výchovy, na zvládanie stresov a rizík povolania,
- uplatňovať základné právne normy a pravidlá bezpečnosti pri práci a ochrane zdravia pri práci,
- poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch a drobných poraneniach, pri stavoch ohrozujúcich život,
- citlivo a taktne komunikovať s ľuďmi,
- uplatňovať základné právne normy v práci s dieťaťom/žiakom,
- uplatňovať etické princípy v správaní a konaní,
- vytvoriť vecne, štylisticky i a gramaticky správne písomnosti pracovného i osobného charakteru,
- uplatňovať praktické zručnosti v oblasti počítačovej a informačnej techniky,
- zodpovedne narábať s informáciami, pracovať s odbornou literatúrou a inými zdrojmi informácií, o úrazoch a poraneniach.

Obsahové štandardy**Edukácia a rozvoj osobnosti**

Základné zručnosti pre edukačnú prácu – plánovanie, organizovanie, realizácia a hodnotenie pracovných aktivít vychádzajúcich z poznania osobnosti dieťaťa, s prihliadnutím na jeho vekové, individuálne osobitosti, možnosti a obmedzenia postihnúť. Aplikovanie metód, foriem, prostriedkov edukačnej práce. Uplatňovanie praktických zručností v oblasti počítačovej a informačnej techniky v odbore.

Komunikácia a etika

Taktná a kultivovaná komunikácia. Verbálna, neverbálna, grafická podoba komunikácie. Uplatňovanie etických princípov profesie v správaní a konaní, zodpovedné a diskrétné narábanie s informáciami a osobnými údajmi.

Sebapoznanie, spoznávanie vlastnej hodnoty. Formulácia postojov k dôležitým otázkam medziludských vzťahov. Reflektovanie prejavu vo vzťahu k sociálnemu okoliu. Technika presviedčania.

Odborná prax

Realizácia edukačných aktivít s deťmi a žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, aplikácia podporných opatrení, využitie kompenzačných pomôcok, špeciálnych učebných pomôcok a didaktických prostriedkov.

Aplikácia poznatkov z psychohygieny, metód a techník sebapoznania, sebaregulácie, seba výchovy. Zvládanie stresov a rizík povolania. Rešpektovanie a uplatňovanie pravidiel bezpečnosti pri práci a ochrane zdravia pri práci. Poskytovanie prvej pomoci pri úrazoch a drobných poraneniach, pri stavoch ohrozujúcich život.

5 ORGANIZÁCIA VÝCHOVY A VZDELÁVANIA V EXTERNEJ FORME ŠTÚDIA

V súlade s platnými legislatívnymi predpismi sa výchova a vzdelávanie organizuje nielen dennou, ale aj externou formou štúdia.

Externá forma štúdia sa organizuje ako večerná, diaľková alebo dištančná. V stredných odborných školách sa praktické vyučovanie nemôže realizovať dištančnou formou vzdelávania. Dištančné vzdelávanie vyžaduje tvorbu samostatného ŠkVP (popr. samostatnej časti ŠkVP) v ktorom sú presne vymedzené podmienky:

- požadované vstupy a ciele,
- realizácia kontaktu žiak – učiteľ (musí byť zabezpečený overený kontakt),
- štruktúra a spôsob realizácie obsahu vzdelávania – napr. súpis požadovaných samostatných prác, zoznam študijných materiálov, pomôcok a ďalších študijných informácií, rád a odporúčaní pre zjednodušenie štúdia,
- kritéria a spôsob hodnotenia jednotlivých výstupov,
- vlastná príprava a realizácia ukončovania štúdia.

Vzdelanie získané vo všetkých formách štúdia je rovnocenné. Z tohto dôvodu je v externej forme štúdia vhodné navýšiť počet vyučovacích hodín/konzultácií v tých predmetoch ŠkVP, ktoré si vyžadujú nácvik zručností. Na tento účel je možné využiť disponibilné hodiny uvedené v RUP. Žiak sa v externej forme štúdia nehodnotí zo správania.

5.1 RÁMCOVÉ UČEBNÉ PLÁNY – externá forma štúdia

5.1.1 Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – večerné vzdelávanie

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ³ za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	16	512
Disponibilné hodiny	4	128
CELKOM	20	640

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	16	512
Teoretické vyučovanie	9	288
Praktické vyučovanie	7	224
Disponibilné hodiny	4	128
SPOLU	20	640

³ Minimálny počet týždenných hodín je 10 (rozpätie 10 – 15 hodín)

5.1.2 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – večerné vzdelávanie

- a) Rámcový učebný plán pre večerné vzdelávanie je vymedzený v rovnakej dĺžke štúdia ako pre dennú formu, stanovuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov.
- b) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 10 hodín a maximálne 15 hodín v jednom ročníku štúdia, za celé štúdium je počet týždenných hodín minimálne 20 hodín a maximálne 30 hodín (celkový počet hodín za celé štúdium minimálne 640 hodín, maximálne 960 hodín). Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva.
- c) Dĺžka externej formy štúdia je najviac o jeden rok dlhšia ako denná forma štúdia.
- d) Vyučuje sa odborný cudzí jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky a podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Ak škola nevyučuje cudzí jazyk, ktorý žiak absolvoval v predchádzajúcom štúdiu, výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov pre predchádzajúce štúdium.
- e) Praktické vyučovanie sa realizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou praktických cvičení (v odborných učebniach ap.) a odbornej praxe. Na praktických cvičeniach a odbornej praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky. Súčasťou predmetu odborná prax je prax organizovaná súvisle, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v 1. a 2. ročníku štúdia v rozsahu 20 pracovných dní v danom ročníku, 6 hodín denne.
- f) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných a nepovinných predmetov) v učebnom pláne.

5.1.3 Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – diaľkové vzdelávanie

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ⁴ za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	10	320
Disponibilné hodiny	2	64
CELKOM	12	384

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	10	320
Teoretické vyučovanie	5	160
Praktické vyučovanie	5	160
Disponibilné hodiny	2	64
SPOLU	12	384

5.1.4 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2-ročné pomaturitné špecializačné štúdium (Q) – diaľkové vzdelávanie

- Rámcový učebný plán pre diaľkové vzdelávanie je vymedzený v rovnakej dĺžke štúdia ako pre dennú formu, stanovuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním (teoretickým a praktickým) a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov.
- Počet týždenných konzultačných hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 6 hodín a maximálne 7 konzultačných hodín v jednom ročníku štúdia, za celé štúdium je počet týždenných vyučovacích hodín minimálne 12 hodín a maximálne 14 hodín (celkový počet hodín za celé štúdium je minimálne 384, maximálne 448 hodín). Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva.
- Dĺžka externej formy štúdia je najviac o jeden rok dlhšia ako denná forma štúdia.
- Vyučuje sa odborný cudzí jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky a podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Ak škola nevyučuje cudzí jazyk, ktorý žiak absolvoval v predchádzajúcom štúdiu, výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov pre predchádzajúce štúdium.
- Praktické vyučovanie sa realizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou praktických cvičení (v odborných učebniach ap.) a odbornej praxe. Na praktických cvičeniach a odbornej praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Súčasťou predmetu odborná prax je prax organizovaná

⁴ Minimálny počet týždenných konzultačných hodín je 6 (rozpätie 6 – 7 hodín)

súvisle, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v 1. a 2. ročníku štúdia v rozsahu 20 pracovných dní v danom ročníku, 6 hodín denne.

- f) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voľiteľných a nepovinných predmetov) v učebnom pláne.